

Тема заняття: М.Хвильовий (Фітільов). Життєвий і творчий шлях письменника.

Новела «Мати».

(13 грудня 1893-13 травня 1933)

Микола Хвильовий

(1893—1933)

Микола Хвильовий (1893-1933)

- ▣ Український письменник "Розстріляного відродження".
- ▣ Автор поетичних збірок "В електричний вік", "Молодість", "Досвітні симфонії"; збірка оповідань "Сині етюди"; збірка новел і оповідань "Осінь".
- ▣ Найбільш відомі твори: "Наречений", "Мати", "Я (Романтика)", "Арабески", "Сентиментальна історія", "Санаторійна зона", "Вальдшнепи".

Український прозаїк, поет, публіцист,
один з
основоположників пореволюційної
української прози.

Матеріал для опрацювання:

- 13 травня 1933 р. програв постріл, що обірвав життя одного з найталановитіших письменників ХХ ст. Миколи Хвильового. Письменник залишив передсмертну записку: «Хай живе комунізм».
- Отже, своєю ранньою трагічною смертю він хотів зупинити лавину репресій, що насувалася.
- Своє життя М.Хвильовий назвав «шляхом безумної подорожі». Справді, складається враження, що цій людині судилося перейти всіма колами пекла, а до раю так і не потрапити.

Факти з біографії письменника:

«Мій рік народження – 1893, 13 грудня – село Тростянець Охтирського повіту на Харківщині. Я – син народного вчителя (по єлейній термінології: з голодранців). Батько ніколи не говорив по-українськи, зате бабуся не тільки говорила, але й в глухі слобожанські вечори розказувала мені багато казок про домовиків, лісовиків ...» (з листа Хвильового до Миколи Зерова).

Микола був первістком, крім нього в родині були ще донька Євгенія, син Олексій, доньки Людмила та Валентина. Микола добре закінчив початкову школу потім продовжив навчання в гімназії. У 1904 році батьки розлучилися, і він залишився з матір'ю.

За вільнодумство його виключили з гімназії після чотирьох років навчання, та Хвильовий отримав атестат зрілості, склавши іспити екстерном.

Служба Хвильового

- Служив на Волині, Галичині, пройшов землями Польщі, Буковини, Румунії. «Цей період свого життя,— писав М. Хвильовий, - я можу характеризувати як період повного духовного занепаду. Ні про яку ідейну роботу я вже не міг мріяти, тому що бачив я тільки одну безкінечну «походную» дорогу, на якій підстерігало мене безхліб'я, гарматний гул і сіра маса безликих людей». В окопах Першої світової усталюються його демократичні, частково й більшовицькі, симпатії. Микола Хвильовий і в цій сірій безликій масі був на видноті. Солдати поважали його за знання, ерудицію, відчайдушність і тому обрали до дивізійної ради солдатських депутатів. З 1916 року Хвильовий включається в активну політичну боротьбу, веде агітацію проти війни, «став задумуватися над вольностями України».

Український прозаїк, поет, публіцист ІХ століття

- Микола Хвильовий – письменник-новатор, самобутній і своєрідний.
- Перші поетичні збірки М. Хвильового – «Молодість» (1921), «Досвітні симфонії» (1922), поема «В електричний вік» (1921), які були позначені впливами неоромантизму та імпресіонізму, дістали досить високу оцінку тогочасних літературознавців (С. Єфремов, Ол. Дорошкевич), але якнайповніше свій талант М. Хвильовий розкрив в жанрі новели чи оповідання (переважно короткого, з виразним лірико-романтичним чи імпресіоністичним забарвленням).
- Збірка його прозових творів «Сині етюди» (1923) стала якісно новим етапом в розвитку тогочасної української літератури, відкрила для неї нові естетичні обрії. Центральною для творчої манери М. Хвильового залишається проблема людини, людини в її стосунках з революцією та історією, людини, яка спізнала весь трагізм буття сучасного їй світу. В людській масі, у вирі революційних подій письменник виокремлює, найперше, людську індивідуальність з її пориваннями до високої, часом недосяжної мети, однак він не заплющував очей і на драматичну невідповідність проголошуваного високого ідеалу та його реального втілення. Романтично забарвлені герої Хвильового найчастіше вступають у гострий конфлікт із своїм часом, його одновимірною буденністю.

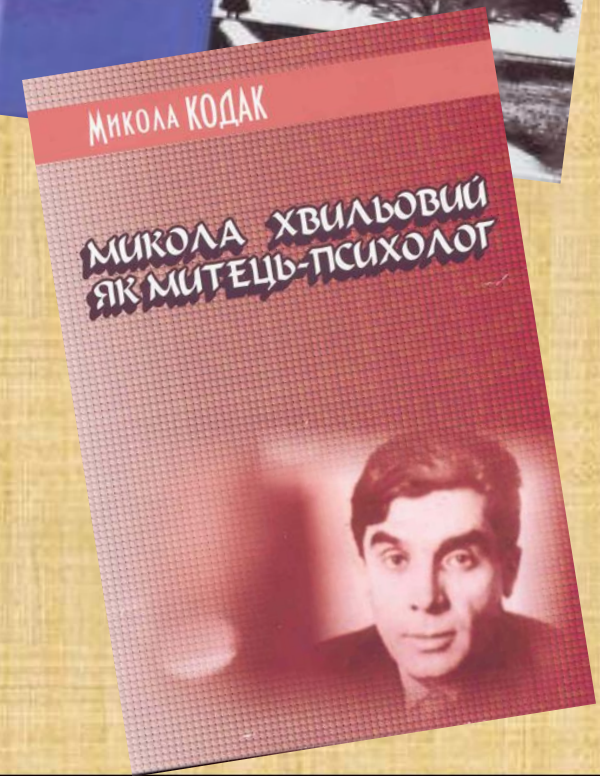
- У 1925 році М. Хвильовий разом із друзями і однодумцями створює літературну організацію ВАПЛІТЕ (Вільна академія пролетарської літератури), видає спочатку альманах, а потім журнал. У цьому ж році починається літературна дискусія, яка точиться до 1928 року. 26 квітня 1926 року Й. Сталін у листі до Л. Кагановича осудив погляди комуніста Хвильового. Після цього листа на М. Хвильового, М. Ялового, О. Досвітнього нападки летіли з усіх боків. Почалися репресії, першим був заарештований М. Яловий.

М. Хвильовий, осмисливши події останніх років, прозрів і вжахнувся. Він не бачив іншого виходу, крім самогубства. 13 травня 1933 року трагічно обірвалося життя талановитого письменника, пристрасного полеміста, справжнього сина свого народу. Сталося це ясного ранку в присутності кількох найближчих його соратників, яких покликав на сніданок, — Миколи Куліша, Григорія Епіка, Олесе Досвітнього (Михайла Ялового, першого президента ВАПЛІТЕ, напередодні було заарештовано), потім вийшов до сусідньої кімнати і там вистрілив собі у скроню. На столі залишив передсмертну записку: «Арешт Ялового - це розстріл цілої Генерації... За що? За те, що ми були найщирішими комуністами? Нічого не розумію. За Генерацію Ялового відповідаю перш за все я, Микола Хвильовий. Отже, як говорить Семенко, ... ясно. Сьогодні прекрасний соняшний день. Як я люблю життя—ви й не уявляєте, Сьогодні 13. Пам'ятаєте, як я був закоханий у це число? Страшенно боляче. Хай живе комунізм. Хай живе соціалістичне будівництво. Хай живе Комуністична партія». Своєю ранньою трагічною смертю він хотів зупинити лавину репресій, що насувалася.

Літературна діяльність

- Літературна діяльність Миколи Хвильового розпочалася з 1917 року. Він згадував: «Спочатку я писав так звані агітки для плакатів і газет у стилі Дем'яна Бедного. Потім, коли агітаційний період революції закінчився, я перейшов до художньої творчості». У велику літературу він увійшов як поет «робітничої рані». Перший друкований твір — поезія «Я тепер покохав город». У періодичній пресі з'являються й інші вірші. Але поступово Хвильовий переходить до прози, стає «основоположником української прози ХХ століття». Письменник щиро вірить у торжество революційних ідеалів, але згодом його оптимізм згасає.

В українській літературі М.Хвильовий фігурує передусім як автор новел.

Новела - виникла у епоху Відродження в Італії. Саме слово «новела» є синонімом до слова «сенсація», а українською мовою перекладається словами «новина», «несподівана звістка».

В українському відповіднику відбилася одна з **головних рис новели** - несподівана розв'язка, без якої новела перетворюється в оповідання. Крім несподіваної розв'язки, новелі властиві надзвичайно стиснута сюжетна пружина і тому читачеві твір здається лаконічним, з глибоким психологізмом.

Батьком української психологічної новели справедливо вважаємо В. Стефаника. Новелістами світового масштабу були Михайло Коцюбинський, Григорій Косинка, Микола Хвильовий, Юрій Яновський.

Взагалі в українському розумінні життя ЖІНКА посідає провідне місце. Вона – Жінка-Матір здавна користувалася особливою повагою в українській родині, виконувала в ній визначальну роль, була берегинею роду.

А яку ж роль вона відіграє зараз, коли навколо революція, будівництво нового суспільства?

Спробуємо зрозуміти, ознайомившись із змістом новели „Мати”(1927) М. Хвильового.

Тема твору – це змалювання справжньої материнської любові до синів, не дивлячись на різні політичні уподобання її дітей.

Тільки жінка може взяти на свої плечі важкий хрест заблуканої на революційних дорогах української нації, вивести її на шлях прозріння , і саме вона мусить це зробити. Про такий погляд на жінку свідчить новела М. Хвильового «Мати».

Сюжет водночас має і символічний підтекст. «Матері вже не було» – читаємо в новелі, а перед очима наче стоїть розп'ята на хресті Україна.

Отже, автор нас читачів закликає пам'ятати, що найціннішим у житті є родина, і ніщо не повинно

Смерть Хвильового стала символом краху ідеології українського націонал-комунізму й кінця українського національного відродження

1920—30-х.

Твори та ім'я Хвильового залишалися забороненими аж до останніх років існування тоталітарного режиму в Україні.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

1. Складіть хронологічну таблицю основних дат життя та творчості М.Хвильового та запишіть у робочі зошити.
2. Прочитайте новелу «Мати» та підготуйтеся до тестового контролю за змістом.